

együtt járó felelősség kérdésével is. Nem hajlandó tehát felmentést adni a nagyon is megkérdőjelezhető „túlélés”-szlogen mindent rózsaszínre mázoló manipulálásának.

A szerző majdnem két évtizedet töltött börtönben (még leírni is sok annak, aki csak belekóstolt is a szocialista börtön minden szépet és jót romboló levegőjébe). Fog-sága beleszívódott fizikai és szellemi életének minden pórusába, de – Isten jóságából – egy fikarcnyit sem érintette a jó Istennek adott elkötelezettségét, és ami ezzel jár, még ellenségeitől is megcsodált lelki békéjét. Mindez lehetővé tette számára, hogy az elmúlt évtizedekről erkölcsi-történelmi megközelítést vázoljon fel, nagy pontossággal és önfegyelmel. Véleményünk szerint a szerző könyvének ez a része („Logikus beteljesülések”) a legfigyelemreméltóbb.

Lénárd atya úgy ítéli meg, hogy azok a különféle irányzatok, amelyek a magyar katolikus társadalmat megosztották, éles ellentétbe fordultak. Ez az ellentét többé-kevésbé mind a mai napig megfigyelhető.

Amikor a magyar katolikus püspöki kar Mindszenty bíboros elfogatása után, 1949. január 10-én először tanácskozott, és Czapik egri érsek javaslatára úgy döntött, hogy eltitkolja azt a levelet, amelyet XII. Piusz pápa írt hozzájuk – a pápa ebben komoly helytállásra és a mindvégig való hűségre kéri őket –, ezzel a gesztussal szinte normává lett a magyar egyházban a „túlélés” politikája, majd a „kis lépések” elmélete, és mindaz, amivel ez a cselekvésmód együtt járt: az egyházkormányzat átengedése az ateista funkcionáriusoknak, elhatárolódás azoktól az egyházi személyektől, akik a nehéz körülmények között is hűséggel kívánták szolgálni Isten magyarországi népét. A könyv célkitűzése a tisztázás. De ennek az elrendező és a jövő felé nyitni kívánó feladatnak, amely ugyancsak fontos lenne, éppen azok szegülnek el, akik erre leginkább rászorulnának. Az irányító és hangadó pozíciók a „múltnak érdeméből” mindmáig túlnyomórészt a komp-

romisszumkeresők kezében vannak. „A kollaborálók nem tartanak bűnbánatot, nem nyúlnak az üldözöttek után, és fenn hirdetik: Ugye minden megoldódott magától... – kár volt hóbörögni...”

Ki ne tudná, hogy a magyar katolikus egyház vezetői példátlan erkölcsi, sőt nem egy esetben fizikai nyomás alatt éltek és tevékenykedtek már a szovjet megszállás első éveitől kezdve? Az is bizonyos, hogy a nagy tekintélyű Mindszenty hercegprímás elfogatása és megalázó kirakatpere megrendítette a főpásztorokat. A folyamatos és kíméletlen egyházellenes intézkedések – így a több mint tízezer szerzetes kirekesztése a társadalom életéből –, a saját hűséges munkatársaiktól való megfosztottság elszigetelte a főpásztorokat a szabad döntésektől. *Két dolog azonban mégis kifogásolható.* 1) Az evangéliumot senki igaz hívő keresztény nem olvashatja eklektikusan: a teljes elkötelezettségre, akár az életnek is feláldozására intő felszólítást nem szabad költői túlzásnak tekinteni, és csupán az első századok keresztény híveinek „legendájaként” értékelni. 2) Az egyházban a tisztség felelősségteljes szolgálattal jár, ezért a tisztségviselőknek adott helyzetben mindent el kell követniük, hogy a hívek hozzájussanak az evangélium igazságaihoz és a szentségek erősítő kegyelméhez. Ezért igenis tárgyalni kell mindazokkal, akiktől függenek ezek a lehetőségek, de – amint Ratzinger bíboros egyik nyilatkozatában kifejti – tudni kell a tárgyalásztaltól felállni akkor, ha alapvető emberi értékek meghiúsításához kéri az egyháziak közreműködését. Hogy az a bizonyos „túlélő” szemlélet majd-

nem egyedül uralkodóvá lett a magyar egyház életében, az nem egyetlen lehetőségként állt a főpásztorok előtt, hiszen akadtak jócskán a papok közül is, akik csaknem mindenestül ellenálltak ennek a szemléletnek. Például a márianosztrai börtön I. emeletét egy időben nem hiába hívták Vatikánnak, hiszen ott képviselve volt minden egyházmegye és csaknem valamennyi férfi szerzetes közösség.

Az is szomorú tény, hogy a papság részéről számosan becsúgyból, félelemből, különféle kedvezmények, jövedelmező plébániák elnyeréséért teljesítették, sőt néha túlteljesítették az állam, illetve az ateista párt elvárásait, sőt olyanok is akadtak, akik egy-egy alkalommal jókat mulattak azokkal, akikről ők maguk is tudták, hogy az egyház megsemmisítésére törekednek. Ezeket a személyeket a főpásztorok nevezték ki felelős szolgálatra, persze nem önként, hanem a „túlélés” hamis mítoszána reményében. Az a főpásztorok mentségére van, hogy a magyar katolikusok közül senki nem készült fel ilyen totális támadásra, főként a hitelesebb és jobb információ hiánya miatt. Sem a papság, sem a hívek, sem a katolikus sajtó képviselői nem számoltak azzal, hogy a XX. század közepén Európa szívében lehetséges ilyen, min-

***Egyetemes kiáltvány
Mindenki megérti, és mindenki elfogadhatja.***

Ha egyéni érdekem egyezik családom érdekével,
mindannyian jól járunk!
Ha nem, veszítünk. Mindannyian!

Ha egyéni érdekem egyezik közösségem érdekével,
mindannyian jól járunk.
Ha nem, valamennyien veszítünk.

Ha egyéni érdekünk egyezik országunk érdekével,
hazánk felvirágzik: Erős lesz! Szabad!

Ha egyéni érdekünk egyezik a világ érdekeivel,
mindannyian nyerünk vele,
és betöltöttük feladatunkat ezen a földön.

2019. december 4.

Röcsey János

Forrás: www.gondolat-umbruch.eu